

Nr 60.

Af herr **Bogren**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t* angående förbättrade pensionsvillkor för arméns indelta manskap.

Den indelta soldatens s. k. pensionsförhållanden har lämnat och lämnar fortfarande mycket öfrigt att önska, om billig rättvisa skall honom vederfaras. Alla öfriga i statens tjänst fast anställda befattningshafvare ha fått sina pensionsförhållanden så ordnade, att de med någorlunda lugn kunna motse den tid, då de ej längre förmå så fullgöra sina tjänsteåligganden, att de kunna i statens tjänst bibehållas. Ej så med den indelta soldaten, trots att han i allmänhet erkännes vara i sin tjänst ett mönster af plikttrohet och nit. Den uttjänte soldatens lott har oftast varit, att då arbetskraften utsinat, äta ett mycket sparsamt bröd i socknens fattigstuga, om ej barn eller andra anhöriga förmått och velat bispringa den gamle soldaten. Det torde ej vara staten värdigt, att så litet vårda sig om sina gamla uttjänta soldater, hos hvilka allt fått vika inför deras tjänsteplikt och trohet mot fosterlandet.

Först genom det kungl. brevet af år 1881 gjordes ett allvarligt försök att ordna den indelta soldatens pensionsförhållanden, eller understöd, gratial, som det officiellt heter. Enligt detta bref blefvo understödsklasserna 4 med understödsbelopp af 15, 24, 48 och 72 kr. och åldersgränserna 60, 65, 72 och 80 år. År 1900 höjdes understödet i 4:de lägsta klassen från 15 till 24 och i 3:dje från 24 till 36 kr. och år 1905 höjdes lägsta klassens understöd till 36 kronor. Härtill kommer visserligen, att den, som sålunda åtnjuter gratial, pension ur Vadstena krigsmanshuskassa, kan äfven efter fyllda 65 år erhålla understöd ur Invalidfonden med 15, 20, 25 kr. årligen efter fyllda 65, 70, 75 år.

Någon förbättring i den indelta soldatens pensions- eller understöds-

förhållanden gjordes år 1909, då Riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 151 till samma Riksdag beslöt dels att lägsta understöds-klassen skulle bortfalla, dels att höja det årliga underhållet för indelt manskap på expektans med 25 kr. eller från 36 till 61 kr. i lägsta åldersklassen samt att soldat, som tjänstgjort minst 20 år och uppnått 50 lefnadsår, må äga rätt att afgå ur tjänst med detta underhåll. Att detta beslut utgjorde en väsentlig förbättring i de gamla soldaternas lefnadsvillkor, erkändes äfven af dem med tacksamhet; men förbättringen är ej tillräcklig för att stänga nöden ute från den uttjänste soldatens lilla hem. Äfven med iakttagande af den största sparsamhet, torde det få anses omöjligt för en människa att i dessa tider, med dess låga penningvärde lefva på 61 kr. ett helt år.

I min hand har satts en vidimerad afskrift af en skrivelse till kungl. landtförsvarsdepartementet, en skrivelse, som läser cirkulerat bland regementena landet rundt, och i hvilken soldaterna själfva framställa sina önskningsningar om, huru de vilja se sina pensionsförhållanden ordnade. Skrifvelsen lyder:

»Till kungl. landtförsvarsdepartementet.

På hösten 1907 inlämnade de indelta fältjägarna vid kungl. Jämtlands fältjägerregemente genom en för ändamålet utsedd kommitté, under andragande af sina bekymmer för framtiden, en till Riksdagen ställd petition om förbättrad pensionering.

Regeringen har också gått petitionärernas önskningsningar till mötes och till Riksdagen framlagt proposition i frågan, hvilken beviljat de indelta soldaterna i riket en förhöjning i pensionen med 25 kr. per år vid 50 års ålder jämte rätt att få taga afsked från tjänsten efter 20 års tjänstgöring i stället för såsom tillförene efter 25 års tjänst.

Ehuru ytterst tacksamma för de förmåner, som sålunda redan beviljats, våga dock undertecknade vid hvar sina respektive regementen för ändamålet utsedda kommitterade, då frågan, såsom det upplysts, är föremål för kungl. departementets utredning och öfvervägande, för frågans belysning vördsam samt anföra följande:

Förhållandet är nämligen, att lönen, som bestämdes vid tjänstens tillträde för många år sedan, icke är anpassad efter nuvarande tider och förhållanden, och med den efter nya härordningen förlängda öfningstiden. Trots den i förhållande till nuvarande konjunkturer lilla lönen, är dock soldaten bunden vid tjänsten så, att en bättre utkomst i det civila lifvet

varit och är omöjligt att erhålla. En soldat är genom kontrakt ovillkorligen bunden vid regementet under tjänstetiden och kan ej därifrån frigöras utom för händelse af sjukdom eller lyte, och då är ju hans lott ännu mer beklagansvärd.

Då mötes- och tjänstgöringstiden för året är slut, nalkas vintern, så att soldaten, som är beroende af tillfälligt arbete, mången gång får gå sysslolös längre eller kortare tid, ty för honom möter ju svårigheter att söka arbete på annat håll, där möjligen sådant finnes att tillgå, emedan han i regel ej äger afvika från roten än mindre från regementets område.

Den tilläggsaföring, som erhålles vid tjänstgöring å extra möten och skolor, vill med yttersta sparsamhet knappast räcka för underhåll af familjen under den tid soldaten är i tjänstgöring. Och för soldat som inchar ett litet jordbruk, ställer det sig ännu ogynnsammare, då han under tjänstgöringstiden ej själf kan arbeta på sin lilla torfva.

Att soldaten under sådana förhållanden ej kunnat göra några besparingar är ju uppenbart och att han på gamla dagar icke kan lefva på pensionen är lika uppenbart, hvarför framtiden synes ganska mörk.

Förvissad om att kungl. departementet inser den indelta soldatens ogynnsamma ställning och därför är villigt så långt sig göra låter trygga hans ålderdom, anhålla vi vördsamt om att få innesluta oss i kungl. departementets synnerliga åtanke vid en kommande reglering af de indeltas pension.

Våra önskemål vore en pension motsvarande 80 % af fasta lönen, beräknadt efter en medellön af 200 kr. per år för soldat och för korpraler i proportion härefter samt att de distinktionskorpraler och korpraler i regementet, som uppbära vice korprals lön, erhålla pension i likhet med korpraler och att dylik pension måtte utgå vid 45 års ålder.

Axvall den 20 september 1910.

För indelta manskapet vid kungl. Skaraborgs regemente:

Nr 544 Hälén,
Dist. Korpral.

Nr 11 Lindgren,
Soldat.

Nr 796 Björk,
Soldat.

»Kommitterade».

Det vore nog med billighet och rättvisa förenligt, om statsmakterna kunde tillmötesgå de här uttalade önskemålen, men då behållningen i Vadstena krigsmanshuskassa ej torde uppgå till mer än något öfver 4 miljoner, och då Invalidfondens kapital, som utgör omkring 3,300,000 kr., ej torde

böra för detta ändamål användas, så måste ett så pass högt underhåll som 80 procent af 200 kr. utgöra en ganska kännbar utgiftspost för statsverket, hvarför det synes mig lämpligare att nu stanna vid en höjning af soldatpensionen till 100 kr., alltså en ökning af 39 kr. årligen för hvarje underhålls- eller pensionstagare. Om dessas antal antages för närvarande utgöra 7,500 man, så skulle denna höjning orsaka statsverket en årlig merutgift af 292,500 kronor. Denna summa bör enligt mitt förmenande ej afskräcka Kungl. Maj:t och Riksdagen. Vål inser jag, att den indelta soldatens pensionsfråga ej härmed är definitivt löst, men ett ytterligare steg mot den slutliga lösningen vore därmed taget. Om ändring af bestämda åldersgränsen för pensions erhållande vågar jag ej yttra mig, utan öfverlämnar till Kungl. Maj:ts och Riksdagens pröfning. Viktigast synes mig vara, att de gamla, uttjänta indelta soldaternas årliga understöd, som jag här tillåter mig kalla pension, snarast möjligt höjes till minst det af mig här föreslagna belopp.

På grund af hvad jag här anfört, vågar jag utan vidlyftigare motivering föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt utreda och för Riksdagen framlägga förslag om förbättrade pensionsvillkor för arméns indelta manskap.

Stockholm den 26 januari 1912.

Oscar Bogren.